

Secció V. Anuncis

Subsecció segona. Altres anuncis oficials

PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

7072

Informació sobre la tramitació al Parlament de les Illes Balears (participaciocitadana@parlamentib.es) de la Proposició de llei de derogació de la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears (RGE núm. 5317/24)

Atès que el Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 18 de juny de 2024, prengué en consideració la Proposició de llei de derogació de la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears (RGE núm. 5317/24) i la Mesa de la cambra, en sessió de dia 10 de juliol de 2024, n'acordà la continuació de la tramitació, per tal de fer efectiu l'article 139.6 del Reglament del Parlament es publica la proposició de llei esmentada, el text de la qual es transcriu a continuació.

Palma, a la data de la signatura electrònica (17 de juliol de 2024)

El president del Parlament de les Illes Balears

Gabriel Le Senne i Presedo

PROPOSICIÓ DE LLEI DE DEROGACIÓ DE LA LLEI 2/2018, DE 13 D'ABRIL, DE MEMÒRIA I RECONeixEMENT DEMOCRÀTICS DE LES ILLES BALEARS

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

No hi ha esdeveniment més dramàtic que una guerra civil. Un conflicte fratricida, amb la consegüent alteració de la convivència pacífica i del projecte comú, constitueix una tragèdia que divideix la societat, escindeix les famílies, enfronta Els pobles i afecta en el més íntim la dignitat de les persones.

Davant una catàstrofe d'aquesta magnitud, les conseqüències humanes de la qual, materials i emocionals, s'estenen molt més allà de la pròpia cronologia bèl·lica, només una actitud decidida i generosa en pro de la reconciliació pot ajudar a estroncar ferides i a restaurar l'equilibri perdut.

El succeït a Espanya entre 1931 i 1945 no va ser una excepció, sinó la nota dominant en un continent mogut per les passions ideològiques, la brutalització de la política i la deshumanització de l'altre. Les convulsions que varen seguir la proclamació de la Segona República ja feien presagiar el clima d'inestabilitat social, crisi institucional i exclusió de l'adversari que caracteritzaria es seus diferents governs.

Entre 1931 i 1936 la conversa pública va saltar per l'aire. La capacitat coercitiva de l'Estat es va enfonsar, les regles de joc varen ser infringides i als carrers es va viure una incessant espiral de violència que va acabar per enverinar la convivència i per volar els ponts que encara unien molts espanyols.

La Guerra Civil va portar fins al paroxisme les dinàmiques d'enfrontament d'anys anteriors. Per tota Espanya es varen estendre els assassinats massius, les represàlies socioeconòmiques, els atropellaments de drets fonamentals i els desplaçaments forçosos de població. Els danys del conflicte no sols varen ser humans, sinó també materials. Nombrosos pobles i ciutats varen ser devastats. L'economia del país es va contreure dràsticament i va caldre esperar diverses dècades fins a recuperar els nivells de prosperitat aconseguits en els anys trenta. Esglésies, museus, edificis civils, universitats o arxius històrics varen ser destruïts o saquejats.

Un passat tan complex i ple d'arestes requereix aproximacions plurals, desapassionades i generoses. Mai no hi ha hagut un relat consensuat sobre la Segona República, la Guerra Civil i el franquisme. Ni entre els historiadors, que encara sostenen acarnissats debats teòrics, metodològics i interpretatius sobre els principals processos socials i polítics de l'època, ni entre els ciutadans, cadascun amb el seu particular i inxapugnable patrimoni de records i relats heretats de pares i avis.

Lluny de suposar un problema, aquesta heterogeneïtat de posicions és una sana riquesa a preservar. Una societat democràtica i pluralista no pot permetre que el poder polític fixi relats tancats, simplificadors o maniqueus sobre esdeveniments tan polièdrics.

Els camins de la història no són, certament, els de la memòria. Mentre la primera cerca l'avanç del coneixement col·lectiu sobre un esdeveniment o procés concret, seguint un mètode contrastable, la recerca amb fonts documentals, el debat reposat entre parells i uns criteris de tipus acadèmic; la memòria és, per la seva pròpia naturalesa, privada i familiar, això és, subjectiva, moguda per emocions i identitats.

Precisament per això, una societat madura com la nostra ha d'oposar-se de pla a qualsevol intent governamental de limitar l'autonomia dels investigadors, però també a qualsevol pretensió d'arrasar amb les variades memòries individuals i familiars, tan legítimes i naturals, per construir, en el seu lloc, l'artifici d'una memòria total i per a tots.

Una societat democràtica i pluralista ha de fer un esforç per reconèixer la complexitat i la duresa del seu passat traumàtic, amb l'ànim de comprendre les raons que varen guiar els espanyols de llavors a actuar com varen actuar, en els seus propis termes, segons el seu horitzó d'experiències i expectatives, i no conformement amb conceptes o interessos de la política actual, que res no tenen a veure amb el que varen viure o varen pensar els espanyols de fa gairebé cent anys.

Enfront de les ingerències, coaccions i restriccions de drets de la legislació memorialista, cal recordar que el principal deure de l'Estat pel que fa al passat ha de partir de l'empara de les llibertats i de preservar la reconciliació heretada.

No és potestat de cap legislador d'avui dia jutjar col·lectivament aquells espanyols de llavors per tornar a dividir les generacions presents a costa del passat. La concòrdia i no el revisionisme rancunios ha de ser la resposta a aquells sofriments del passat, com una manera de superar les divisions i hostilitats entre espanyols mitjançant la cooperació i la integració en aquesta empresa col·lectiva que és Espanya.

Per això entenem que els poders públics d'una societat democràtica, que proclama com a valors superiors del seu ordenament la llibertat i el pluralisme, han d'abstenir-se de fixar com a correcta o autèntica una determinada versió històrica, propòsit que atempta contra les llibertats més elementals ideològica, religiosa i de pensament i amenaça la llibertat de càtedra i recerca. La gran diferència entre les societats democràtiques i les despòtiques és precisament que les segones no permeten un altre discurs que l'oficialment declarat.

La Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears, no persegueix els valors de llibertat, respecte i tolerància que varen impulsar la transició, en decretar la intrusió de l'Estat en l'esfera de la consciència dels espanyols, modelar la seva memòria individual, impedir la llibertat d'opinió, limitar la llibertat de càtedra i penalitzar el treball dels historiadors si aquest no s'ajusta a la interpretació sectària i interessada dels esdeveniments històrics que fan uns certs partits polítics.

La Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears, vulnera una sèrie de drets fonamentals reconeguts a la Constitució.

En primer lloc, atempta contra la igualtat de tots els espanyols, ja que vulnera l'article 14 que serveix de clau per als drets fonamentals. Aquesta llei procedeix a discriminar i apartar una part del poble espanyol per la seva opinió, les seves circumstàncies personals, socials o històriques; com per exemple el bàndol en el qual varen lluitar. Això promou el rancor i evita el reconeixement a tots aquells que, en algun moment de la història i per diverses causes, van vessar la seva sang per Espanya sense importar el bàndol en el qual estiguessin.

En segon lloc, és una clara vulneració del dret a la llibertat ideològica i de pensament reconeguda a l'article 16 de la Carta Magna, ja que no permet més que un relat oficial i persegueix el dret a dissentir.

Corol·lari de l'anterior, es menyscaba el dret de tota persona al lliure desenvolupament de la seva personalitat, que és fonament de l'ordre polític i social.

I, al seu torn, a conseqüència del que es disposa a l'apartat previ, vulnera dos drets reconeguts a l'article 20: el dret a expressar i difondre lliurement els pensaments, les idees i les opinions mitjançant la paraula, l'escrit o qualsevol altre mitjà de reproducció, i la llibertat de càtedra.

Precisament, el pluralisme polític consagrat a l'article 1 de la Constitució, se sustenta en la llibertat d'expressar-se d'acord amb una específica posició política o opinió, un concepte inherent a la democràcia. Un sistema democràtic ha d'oferir les condicions per expressar i defensar diferents i antagòniques línies de pensament.

L'article 20 de la Carta Magna garanteix com a dret fonamental aquesta llibertat d'opinió, perquè tal com assenyalava la STC 105/1986, les llibertats de l'article 20 "no sols són drets fonamentals de cada ciutadà, sinó que signifiquen el reconeixement i la garantia d'una institució política fonamental, que és l'opinió pública lliure". Una llibertat d'opinió que correspon a tot ciutadà, perquè, com també ha afirmat l'alt tribunal (STC 51/1989), "qualsevol persona pot manifestar les seves opinions i fer la crítica d'una situació, sigui o no exacta o veraç la descripció del criticat, perquè no ens trobem en l'àmbit del dret d'informació, i siguin més o menys positives o negatives, justes o injustes i moderades o acerbes tals opinions, perquè en això resideix el nucli essencial de la garantia de l'opinió pública lliure inherent a la llibertat d'expressió, en sentit estricte".

Les conviccions dels individus no poden fixar-se normativament ni impedir-se la seva manifestació pública, ja que la llibertat ideològica "no constitueix, com és obvi, una mera llibertat interior, sinó que dins del seu contingut essencial s'inclou la possibilitat de la seva manifestació

externa” (ATC 1227/1988). Una llibertat que és incompatible que l'Estat s'immisceixi en la formació i l'existència d'aquestes conviccions.

Les lleis que es fan per rescriure la història al gust d'una part mai no han estat un estímul per a la pau, la democràcia ni els drets fonamentals. És per això que entenem que s'ha de deixar a la labor en llibertat d'historiadors i experts l'anàlisi dels esdeveniments del nostre passat i evitar que els poders públics imposin la formació de criteris sobre el significat de la Segona República, la Guerra Civil, el franquisme i les seves conseqüències, acció que només contribueix a reobrir emocions caïnites.

Per tot l'exposat anteriorment, considerant que no han de seguir en vigor normes que provoquen rancor i divisió entre els espanyols, la derogació de la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears, té com a principal finalitat fugir d'aquestes males pràctiques i preservar la reconciliació, eludint qualsevol bàndol per part de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, apartant-se del camí de divisió i ressentiment que s'ha conreat durant els últims anys.

Article primer

1. Queda derogada la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears.
2. Queden dissoltes totes les comissions, els organismes i les institucions de caràcter públic autonòmic que haguessin estat creats a conseqüència de la llei esmentada.
3. Així mateix, queden derogades totes les normes d'igual o inferior rang en allò que contradiguin o s'oposin al que es disposa en aquesta llei.
4. Queda derogat expressament l'apartat i) del numeral 1 de l'article 10 del Decret legislatiu 2/2005, de 28 de desembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de subvencions.

Article segon

Llibertat d'expressió, llibertat de producció i creació i llibertat de càtedra

Els poders públics reconeixeran i protegiran el dret a expressar i difondre pensaments, idees i opinions de paraula, escrit i qualsevol altre mitjà de reproducció, a la llibertat de producció i creació científica i tècnica, així com a la llibertat de càtedra de manera que els historiadors i totes les persones puguin difondre lliurement els resultats i les conclusions dels seus estudis i la memòria de les vivències familiars sobre els diferents episodis de la història d'Espanya, i evitaran qualsevol intromissió dels poders públics en la fixació d'una determinada versió dels esdeveniments.

Disposició transitòria única

Procediments en tramitació

La tramitació dels procediments en matèria de memòria democràtica iniciats i no conclusos a l'entrada en vigor d'aquesta llei decauran de manera automàtica, a excepció dels processos d'exhumació.

Disposició final única

Entrada en vigor

Aquesta llei entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.